

Israel i to-fronts opgør om bosættelser

Anders Jerichow

Israelere i konfrontation med deres bedste allierede – og med sig selv – efter 42 års besættelse af Vestbredden og det palæstinensiske Østjerusalem

Bibi Netanyahu, Israels regeringsleder, er kommet grundigt i klemme mellem sine egne vælgere og Israels nødvendige allierede, efter at han i november erklærede et 10 måneders stop for udvidelse af de israelske bosættelser på Vestbredden.

For hans vælgere var udspillet ‘for meget’. For hans allierede i USA og Europa var det midlertidige og begrænsede byggestop alt for lidt.

Hans vælgere vil i stort tal have flere israelske bosættelser, både ude på det besatte Vestbredden og i det besatte palæstinensiske Østjerusalem. Hans allierede vil hverken have israelske bosættelser på Vestbredden eller i Østjerusalem.

Hvad gør en presset israelsk regeringsleder så?

Netanyahu forsøgte tydeligt at balancere mellem sine vælgere og sine allierede. Han håbede utvivlsomt, at udspillet fra hans centrum/højre-re-

gering ville komme USA og Europa i møde. Men samtidig nægtede han at indstille Israels udvidelse af sine bosættelser i Østjerusalem for at betrygge sine vælgere på højrefløj.

Men ak. Netanyahu mødte kun kritik og modstand fra begge sider. Allerede i november erklærede Barack Obama sig ‘forfærdet’ over, at Netanyahu gav grønt lys for udvidelsen af én af Israels store bosættelser i Jerusalems udkant. Og i begyndelsen af december samledes tusinder af israelske vælgere sig i Jerusalem for at protestere mod hans stop for bosættelser ude på Vestbredden. Samtidig kastede israelske bosættere sig ud i åbne protester mod israelsk politi og udi hærværk mod palæstinensere i de besatte områder.

Og som om det ikke var svært nok, gjorde EU’s udenrigsministre den 8. december opmærksom på, at EU aldrig har accepteret Israels an-

nektering af det palæstinensiske Østjerusalem. Eller sagt med andre ord: EU anerkender ikke Israels forsøg gennem 42 års besættelse på at sondre mellem Vestbredden og Gaza på den ene side og Østjerusalem på den anden.

Netanyahus taktik slået fejl

Nethanyahus taktik syntes klar. Han var villig til at risikere et opgør med de israelske bosættere ude i Vestbreddens isolerede bakkedrag, hvis han samtidig kunne skaffe sig tid til – i al hast – at udvide de israelske bosættelser rundt om Jerusalem og at knytte den såkaldt ‘hellige by’ sammen med den store bosættelse Maaleh Adumim ude på midten af Vestbredden.

Men både hans vælgere blandt bosætterne og hans allierede i Europa og den amerikanske regering gennemskuede hans plot.

Palæstinenserne insisterer – ligesom de har gjort siden besættelsen under krigen i juni 1967 – fortsat på at få hele Vestbredden tilbage. De er også fortsat uvillige til at opgive Østjerusalem for at få resten. Og det svenske EU-formandskab var i december af samme grund parat til at skære ud i pap for Israel, at man (stadig) betragter Jerusalem som en fælles by og eneste mulige hovedstad for israelerne og palæstinenserne.

Fire årtiers israelsk taktik i Jerusalem og de andre besatte områder

krakelerede derfor i november og december. I samfulde fire årtier har Israel forsøgt at slippe af sted med at gøre forskel på Jerusalem og Vestbredden. Israelske talsmænd og regeringer har igen og igen messet, at Jerusalem er ‘genforenet’ under israelsk lov, dvs. annekteret, mens man fortsat var villig til at forhandle om en afgivelse af i hvert fald dele af Vestbredden til palæstinenserne.

Østjerusalem også besat

Israelske regeringer har således forsøgt at gøre forskel på bosættelser på Vestbredden og bosættelser inde i det palæstinensiske Østjerusalem eller omkring byen. Her opfattes bosættelserne som et ‘sikkerhedsbælte’ omkring Israels strategiske og religiøse besiddelser i den annekterede eller ‘genforenede’ by og jødedommens hellige steder.

Hvis Netanyahu var overrumplet og presset fra både venner og vælgere, er der sådan set ikke noget at sige til det. Ret beset er Israel sluppet fra sit bosættelseseventyr – eller mareridt – hidtil. Vel, den første amerikanske Bush-regering forsøgte faktisk for to årtier siden – med udenrigsminister James Baker i spidsen – at indføre sanktioner imod Israel i protest mod dets bosættelsespolitik. Men sanktionerne blev snart opgivet, og i praksis har hverken amerikanske eller europæiske regeringer opponeret imod Israel trinvis overtagelse af det palæstinensiske

Østjerusalem og landets fortsatte udvidelse af bosættelserne på Vestbredden.

Vestbredden næsten delt

Da den første højreregering kom til magten i Israel i 1977, var der måske 35.000 israelske bosættere i de palæstinensiske områder. Da Netanyahu i november 2009 rendte ind i den europæiske kritik og sine egne vælgeres utilfredshed, var der i hvert fald 250.000 israelske bosættere ude på Vestbredden og næsten lige så mange i det besatte Østjerusalem.

Netanyahus talsmænd bliver ved med at sige, at 'bosættelserne ikke er problemet', og at Israel er parat til at forhandle, hvis der er nogen at forhandle med. Men for palæstinenserne er bosættelser et regulært problem – så sandt som, at de kan se deres eget land blive overtaget af israelske nybyggere, som ikke agter at forlade bosættelserne igen.

Det palæstinensiske selvstyres præsident, Mahmoud Abbas, har derfor gjort forhandlinger med Israel betinget af, at Netanyahu stopper alt bosættelses-byggeri. Og Israels europæiske og amerikanske allierede har støttet Abbas i protesten mod bosættelserne.

Kun få kilometer endnu frit, åbent land mellem Østjerusalem og bosættelsen Maaleh Adumin midt på Vestbredden mangler at blive bosat af Israel for, at hele Jerusalem vil være tæt omkranset af israelske bosættel-

ser – og for, at Vestbredden vil være effektivt splittet i to, så oprettelsen af en sammenhængende palæstinensisk stat vanskeligt kan etableres på Vestbredden.

Hvis planerne om oprettelsen af en selvstændig palæstinensisk stat på Vestbredden skal holdes i live, er det derfor i sidste øjeblik, at Netanyahu møder modstand.

Bosætternes voldsomme protester, demonstrationer og hærværk – både mod palæstinensere på Vestbredden og mod israelske myndigheder – stimulerer kun palæstinenserens frygt for, at de aldrig får en stat, hvis israelske bosættere først får lov at slå rødder på Vestbredden.

Samtidig må Netanyahu sande, at fire årtiers forsøg på at overbevise både sig selv, palæstinenserne og omverdenen om, at Jerusalem er blevet genforenet, er slået fejl. Israelere færdes selv kun nødtigt i byens palæstinensiske, besatte bydele. Palæstinenserne har heller aldrig selv i større tal ønsket at få israelsk statsborgerskab. Og alle andre stater af betydning har omhyggeligt lagt deres ambassader i Tel Aviv for at undgå at acceptere Israels annektering af Jerusalem.

Både i praksis og i international politik er Jerusalem derfor aldrig blevet 'genforenet'.

"To og fyrré års israelsk magt over den forenede by har ikke været godt for byen", skrev den vidt respekterede israelske kommentator Yossi Melman i december i avisen *Haaretz*.

“Det er blevet én af de fattigste, mest beskidte og mest fejlslagne byer i Israel, en by opgivet af både de verdslige og de unge...”

Han foreslog, at Jerusalem enten blev hovedstad for både Israel og en palæstinensisk stat – dvs en fornyet politisk, om end ikke nødvendigvis fysisk, deling af byen – eller at de to stater hver især skulle vælge en anden hovedstad og lade Jerusalem komme sig ovenpå årtiers ulyksalig skæbne.

Når alt kommer til alt, ræsonnerede Melman, har masser af andre stater som fx Saudi-Arabien og Tyrkiet fravalgt deres religiøse hovedbyer og etableret deres politiske hovedstæder i andre metropoler.

Bosættere under pres

Vil Israel i sidste ende opgive forsøget på at annektere Jerusalem? Tjah, næppe nogen israelsk regering vil nogen sinde opgive adgangen til det helligste hellige sted i jødedommen, den såkaldte ‘Grædemur’, i det jødiske kvarter i den gamle by.

Men de to israelske regeringer, som har bevæget sig længst i forhandlinger med palæstinensiske ledere om oprettelsen af en palæstinensisk stat – dvs. regeringerne under Barak i 1990’erne og under Olmert for få år siden – opererede gerne med ideen om en palæstinensisk hovedstad i Østjerusalem som led i en form for politisk deling af den hellige by.

Både i Jerusalem og ude på Vestbredden bliver det svært at overbevise bosætteerne om hverken, at Israel skal opgive besatte områder, eller at bosættere skal flytte hjem til Israel.

På den anden side har Israel allerede opgivet både Sinai-halvøen og Gaza-striben – og opgivet i alt 43 bosættelser med tilsammen 10.000 indbyggere. Og nok nyder bosætteerne en betydelig opbakning på den israelske højrefløj. Men langt hen over midten i retning af højre i Israel er der en voksende irritation over, at bosættere i årevis har modtaget store tilskud fra staten, men alligevel ofte har forsøgt at unddrage sig skat, og år efter år har yppet kivi både mellem Israel og palæstinenserne, og over at de nu opfordrer til ulydighed mod den israelske regering.

I 2005 lykkedes det ikke bosætteerne i Gaza at skaffe sig det israelske samfunds opbakning til at blive boende, da premierminister Ariel Sharon i 2005 vurderede, at det var tid til at opgive bosættelserne. Og det er tvivlsomt, om de israelske bosættere i dag skaffer sig sympati og opbakning ved at opfordre til protester og anvendelsen af vold mod israelske myndigheder, der prøver at evakuere dem fra Vestbredden.

Bosætteerne har i årtier forsøgt at undgå betegnelsen ‘de besatte områder’ til fordel for enten de bibelske navne ‘Judæa og Samaria’ eller mere pragmatisk ‘de administrerede områder’. De færreste israelere er dog i tvivl i dag om, at de ikke er øn-

ANDERS JERICHOW

sket på Vestbredden, som *so-oder-so* må betragtes som fjendeland og værd at forhandle om.

At det også gælder Østjerusalem er måske politisk nyt. Men det er næppe en egentlig overraskelse for israelerne, der aldrig er nået til at føle sig hjemme i de palæstinensiske dele af byen.

Men sådan er det, at israelerne efter 42 års besættelse af Vestbredden og Østjerusalem nu må besinde sig på venners og allieredes krav om, at

de opgiver Vestbredden og deler den hellige by med palæstinenserne. Det forventede pres fra USA og Europa kan blive svært. De fremtidige forhandlinger med palæstinenserne kan blive endnu sværere. Men opgøret med sig selv kan blive Netanyahu og israelernes allersværeste udfordring.

Anders Jerichow er kronikredaktør ved Politiken og medredaktør af Udenrigs.